

EN L'ÈPOCA DELS MITJANS ÀUDIO-VISUALS, LA CORRESPONDÈNCIA ÍNTIMA HA QUEDAT OBLIDADA

Cartes d'amor: una aventura que es perd

Ja ningú escriu cartes, i encara menys íntimes. La correspondència personal ha estat desplaçada pel telèfon i altres mitjans que no deixen testimoni. Les cartes d'amor, però, són les més oblidades de totes. La passió és la gran protagonista per obra de la distància que la carta, espai necessitat de la imaginació, imposa.

Montse Ferrer

Sembla que en la recta final d'aquest vell segle no sovintegen gaire les cartes íntimes; pel contrari, la correspondència s'amaga darrere d'un procés de despersonalització i avorriment generalitzats. Els costums són fugissers, no cal dir-ho, i això de l'art epistolar sembla haver caigut profundament en desús. ¿Quin sentit té a hores d'ara baixar amb precipitació l'escala i esgarrapar anguniós dins de la bústia, si no hi trobarem més de tres o quatre rebuts del banc i l'imprès de l'últim magatzem de moda? Cap, és clar. Sabem que cada vegada és menys freqüent observar amagat i avergonyit en

la fosca del portaló el jove esperant la carta que li ha de confirmar el que mai no és confirmable.

Temps enrere

No obstant això, hi hagué un temps ample i boig, on les cartes ocupaven un lloc de privilegi en la nostra vida íntima; vehicles de passions i de missatges compromesos, travessaven de cap a cap tota la geografia sense trobar-hi obstacles. Així, les cartes han tingut des de sempre una perfecta excusa en els fets més comuns a l'ésser humà. Sèneca va escriure unes *Epístoles* on, possiblement, la història queda molt més a prop del lector que en tots els seus llibres erudits. La vertadera carta as-

pira a transmetre, a compartir una experiència que altrament es perdria, i la comparteix de manera intel·ligible, allunyant-se, doncs, del poema, al missatge del qual no sempre es pot accedir tan directament.

La presumpta intimitat ha dut també com a conseqüència que les cartes s'hagen convertit en el cau d'una sèrie de discursos que no s'haurien acceptat fàcilment pels estaments socials i polítics dominants —no en va, un dels esdeveniments més importants de la història de la correspondència ha estat la lluita per la seua inviolabilitat—; les més grans revolucions han fet seu aquest mitjà de comunicació, però també ha estat el refugi feliç de trans-

gressions a la norma: testimonis com el de les cartes de James Joyce a Nora Barnacle ens arriben avui com a exemple d'una existència mentidera que pocs s'atreuen a atacar des de la base, reflectint les vertaderes preocupacions que els assaltaven. Les obscenitats de Joyce ens obren el camí a una realitat diferent, molt més dura i obsessiva, on el sexe es converteix en epicentre d'una existència més aviat minvada d'interessos personals.

De sentiments escrits

Més lliures de lligadures estilístiques

—la vertadera carta d'amor no es corregeix mai—, els escriptors ens han donat excel·lents mostres del que hauria de ser una correspondència amorosa. Si Joyce és directe i obscè amb Nora Barnacle, Oscar Wilde travessa contínuament els límits que marca la cursileria amb les seues cartes a Lord Alfred Douglas, la idealització més absoluta dels surrealistes —Paul Eluard, Dalí— vers Gala, el fantàstic discurs d'amistat que va donant pas a la passió, com en el cas de la Pardo Bazán i Galdós. Tots ells s'adonaren que només hi havia una manera de trencar la distància i que aquesta era l'escriptura, la correspondència, amb totes les dificultats i incomprendiments que porta al darrere.

Cal dir que hi ha una línia directa en tota correspondència amorosa, un objectiu màxim, una consecució, de la qual depenen el fracàs i l'èxit de tot: la passió. Aquest és el vertader sentiment que travessa el gènere epistolar,

i ho fa d'una manera inapel·lable, ferma, sense que hi haja lloc per als dubtes; la passió és la gran protagonista per obra de la distància que la carta, espai necessitat de la imaginació, imposa.

Ara no hi ha un espai en el món per a correspondències íntimes, les coses importants es diuen per telèfon o de manera personal; no hi ha distàncies, ni doble fons, fins i tot el misteri de l'univers comença a no ser-ho tant. La carta ens permetia imaginar en el seu sentit més pur: crear imatges, aspecte que un dels majors arts de l'època que vivim, el cinema, també ha simplificat en detriment d'una literatura que buscava generar en el lector el desig per nous horitzons vitals. Així, si volem, la història de la carta i el telèfon és un poc la història de la literatura i el cinema, simplificacions que ens imposa el progrés i que ens fan oblidar la importància d'un espai comunicatiu tan fonamental per a conèixer la realitat de les coses, aquella que sempre queda darrere de l'espill.

Potser algú buscarà amb avidesa en el futur correspondències que l'ajuden a entendre'ns; tristament no en trobarà, perquè ja no escrivim cartes, només fem interminables converses telefòniques que ningú no registra. □